

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függelék: A MATE egységes szakdolgozat/

diplomadolgozat/záródolgozat/ portfólió készítési útmutatója

5.2. sz. mellékelt: Tartalmi kivonat (absztrakt)

Kaj horvátul a Mura mentén- A tótszentmártoni horvát nyelvhasználat

Rimai-Skoda Edina Zsuzsanna (ZHY8SQ)

Gyógypedagógia BA, levelezőNeveléstudományi Intézet/Gyógypedagógiai Tanszék

Belső témavezető: dr Kövérné dr Nagyházi Bernadette egyetemi docens

Dolgozatom a tótszentmártoni horvát nyelvhasználat, az irodalmi és a kaj dialektus használatának összevetése volt. Feltevéseim szerint az idők folyamán a kaj dialektus nyelvhasználat jelentősen csökken, ennek lehetséges oka, hogy a fiatalok az irodalmi horvát nyelvet szívesebben tanulják, mint a kaj dialektust. További feltevésem az volt, hogy a nyelvcsere folyamatát nyelvi közösségek felhígulása, a vegyes házasságok és a magyar nyelvű lakosság betelepülése befolyásolta. Végül feltételezttem, hogy a településen egyre kisebb igény mutatkozik a nemzetiségi nyelvoktatásra.

Kutatási célom eléréséhez kérdőíves módszert választottam. A kérdőívek egy részét személyesen juttattam el a kérdezettekhez, illetve postaládákba dobtam. Célcsoportként a horvát kisebbséghez tartozókat választottam, mivel a kérdéseim rájuk nézve voltak értelmezhetőek. Felnőtt lakosság körében végeztem kutatásomat, hiszen a gyerekek a szüleik döntése értelmében tanulnak, vagy nem tanulnak horvátul. A kérdőív első hat kérdése az alapadatok feltérképezése, és a házasságra/vegyes házasságra vonatkozott. A válaszadók többsége a középkorosztályból került ki, és közel 85% -uk tótszentmártoni születésű. A többiek házasság révén kerültek a faluba. A horvát nyelvű településről bekerült házastársak aránya 69%. A továbbiakban kérdéseim segítségével választ vártam a nyelvhasználattal kapcsolatosan az irodalmi és kaj horvát nyelvhasználat gyakoriságára, nyelvismeret fokára. A hatvan év feletti korosztály otthoni környezetben tanulta a kaj dialektust, rájuk ez a nyelvhasználat a jellemző. A fiatalabbak már intézményes formában tanulták az irodalmi horvát nyelvet, de otthon a kaj dialektust beszélnek, ezért ők mindkét nyelvjárást használják. Az egészen fiatalok szinte csak az irodalmi horvát nyelvet beszélnek, a kaj dialektust értik, de kevésbé alkalmazzák.

Kíváncsi voltam arra is, hogy a kérdezettek olvasnak, írnak –e horvát nyelven, és milyenek a média használati szokásaik. Azok, akik intézményes formában tanultak horvátul, olvasnak is ezen a nyelven, míg az idősebb korosztály alig olvas horvátul. Horvát nyelvű rádióadót minden korosztály magas számban hallgat, leginkább az idősebbek, de a fiatalok is megközelítőleg 60-

70%-a. A horvát nyelvű tv adásokat már jóval kevesebben nézik, a fiatalok 41%, a középkorosztály alig 20%-a, míg a legidősebbek közül az 5%-ot sem éri el a kérdezettek aránya. Érintettem a hagyományörzés lehetőségeit is, valamint, hogy az erős érzelmi indíttatású verbális kifejezések (imádkozás, káromkodás) milyen nyelven történnek. A faluban tevékenykedő hagyományörző egyesületeket a megkérdezettek mindegyike ismerte. A horvát nyelvű imádkozás a 66 év felettiekre volt jellemző, közel 49%-os arányban. Ez arány a kérdezett korosztály felét teszi ki. A negatív érzelmeket kifejező verbális megnyilvánulás minden korosztályra jellemző. A fiatalok k. 43%-a, a középkorosztály kb. 60%, míg az idősek több, mint 70%-a szokott horvátul káromkodni.

A horvát nyelvtanulás színterei is megjelentek a kérdőívben, ennek kapcsán meg lett kérdezve, hogy szükséges van –e a gyermekek horvát nyelvre való tanítására, valamint, hogy családon belül a kaj vagy az irodalmi horvát nyelvet használják –e. A fiatalabb korosztály óvodában, iskolában, családban sajátította el a horvát nyelvet, a középkorosztály otthon és iskolában, míg a legidősebbek csak otthon tanulták meg a kaj nyelvjárást. A gyermekek horvát nyelvre való tanítását a legidősebbek több mint 90%-a tartja fontosnak, a középkorosztály 85%-a, míg a fiatalabbak 72%-a. Családon belül a családtagokkal a horvát nyelvet használók kizárólag kaj dialektusban beszél.

Kíváncsi voltam arra is, hogy a kérdezettek érezték előnyét vagy hátrányát a horvát nemzetiséghez tartozásuk miatt. A válaszadók nagyon kevés kivétellel előnyként élik meg horvát nemzetiséghez tartozásukat.

Végül a horvát eredetű családnevek jelentésére és a kaj horvát kisebbség identitásának megőrzésére kerestem a választ. Három, gyakori családnév magyar jelentését ismerték a kérdezettek.

Az identitás megőrzésének fontosságára mindenki pozitív választ adott. Fontosnak tartják, hogy a kaj dialektus fennmaradjon, ezért szorgalmaznák, hogy intézményes formában ne csak az irodalmi, hanem a kaj horvátot is tanulják a gyerekek.

Feltevéseim csak részben nyertek bizonyítást, illetve az a hipotézisem, hogy egyre kisebb az igény a nemzetiségi nyelvoktatásra, teljesen egyértelmű, hogy téves volt.

A faluban a legkisebbek körében is törekednek a tradíciók ápolására. Fontos az itt élő embereknek, hogy horvátságuk megmaradjon, kultúrájuk, nyelvük tovább öröklődjön a következő generációra.